[2019] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 829

ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਜੋਧਪੁਰ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਨੀਤੂ ਹਰਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6696)

ਅਗਸਤ 29, 2019

[ਆਰ. ਭਾਨੂਮਤੀ ਅਤੇ ਏ. ਐਸ. ਬੋਪੰਨਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾਵਾਂ - ਰਾਜਸਥਾਨ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ, 2010 – ਨਿਯਮ 10(4) - ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀ (ਬਰਾਬਰ ਮੌਕੇ, ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ) ਐਕਟ, 1995 - ਧਾਰਾ 36 - ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਿਵਲ ਜੱਜ-ਕਮ-ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਿਵਲ ਜੱਜ ਕੇਡਰ ਵਿੱਚ 72 ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਣ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ - ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਅਸਾਮੀਆਂ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ - ਨਿਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ "ਜਨਰਲ" ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਰੱਥ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ "ਨਹੀਂ" ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ - ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ, ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਉਸਨੇ 136 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 137 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਖ-ਵੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਦੋ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਇੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 138 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਉਹ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 57 'ਤੇ ਸਨ - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਨੂੰ ਨੇਤਰਹੀਣ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਨ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ - ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ - ਹਾਈ

ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਪਾਹਜ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਦੋ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਵਲ ਜੱਜ ਕਾਡਰ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ - ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਨਿਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਪੰਗਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੈਮੀਪਲੇਗੀਆ-ਗੈਰ-ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹੱਥ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਨੇਤਰਹੀਣ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਅਪੰਗਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ: ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਇੱਕ ਲੋਕੋਮੋਟਰ ਅਯੋਗਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਹੀਣਤਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹਿਸਯੋਗ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ - ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕੇਸ ਬਣਦਾ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਦੋਂ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹਿਸਯੋਗ ਮੁੱਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਨਿਯਮ, 2010 ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਅਸਮਰਥ ਵਰਗ ਲਈ ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ - ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਧਾਰਾ 233 ਅਤੇ 234 ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ

ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ: 1. ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲਮ 3.1 - 'ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ' ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ "ਨਹੀਂ" ਦਰਸਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਸੀ ਪਰ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲਮ 2.4 - 'ਸ਼੍ਰੇਣੀ' ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਨੂੰ "ਆਮ" ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਨਰਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਫੀਸ 250/- ਰੁਪਏ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦਕਿ ਯੋਗ ਅਪਾਹਜ ਬਿਨੈਕਾਰ ਲਈ ਇਹ 50/- ਰੁਪਏ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ 'ਜਨਰਲ' ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਅਨੁਸਾਰ 250/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਿਤੀ 05.07.2010 ਦੇ ਅਪੰਗਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਉਲਟ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ **ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਇਸਰਾਰ ਅਹਿਮਦ** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 15] [841- ਏ-ਡੀ]

2. ਇਸ ਤੋਂ **ਇਲਾਵਾ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰਾ** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਮ ਉਮੀਦਵਾਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤੀ 05.07.2010 ਦੇ ਅਪੰਗਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੇਮੀਪਲੇਜੀਆ - ਗੈਰ-ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੱਥ ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ

ਹੈ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਇਹ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਚੱਲਣ-ਫਿਰਨ ਦੀ ਅਪੰਗਤਾ ਹੋਵੇਗੀ ਮਿਤੀ 28.11.2016 ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਯਤਾ ਵਿੱਚ ਜੋ ਦੇਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨੇਤਰਹੀਣ ਹੈ 80% ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾ ਉਸੇ ਅਪੰਗਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਮਿਤੀ 05.07.2010 ਦਾ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਹੇਮੀਪਲੇਜੀਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਲੇਖ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦੇਵੇਗੀ ਕਿ ਤੁਰੰਤ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੰਗਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਭਰਤੀ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜੇ ਲੋੜ ਪਵੇ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਓ। ਜੇ ਹੇਮੀਪਲੇਜੀਆ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਵੀ ਢੁਕਵੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 16 ਅਤੇ 17] [841- ਐੱਚ; 842-ਏ-ਐੱਫ]

3. ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੰਗਤਾ ਚੱਲਣ-ਫਿਰਨ ਦੀ ਅਪੰਗਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕੇਸ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਤੁਰੰਤ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਯੋਗ ਮੁੱਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼

ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ, 2010 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 04.05.2017 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 18] [842- ਈ-ਐਫ; 843- ਏ-ਬੀ]

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਣੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗੁਪਤਾ (**2010) ਰਾਹੀਂ 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 626: [2010] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 851**; ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਦਿ ਬਲਾਇੰਡ (**2013) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 772: [2013] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1023;** ਰਾਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2016) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 153: [2016] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 407;** ਬਨਾਮ ਸੁਰੇਂਦਰ ਮੋਹਨ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (**2019) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 237: [2019] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 954;** ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਇਸਰਾਰ ਅਹਿਮਦ **(2005) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 498;** ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ, ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ (**2013) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 364: [2013] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 211 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।**

ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੇਸ ਹਵਾਲਾ

[2010] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 851	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿਤਾ**	ਪੈਰਾ 10
[2013] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1023	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿਤਾ**	ਪੈਰਾ 10
[2016] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 407	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿਤਾ**	ਪੈਰਾ 10

[2019] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 954	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿਤਾ**	ਪੈਰਾ 14
(2005) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 498	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿਤਾ**	ਪੈਰਾ 15
[2013] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 211	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿਤਾ**	ਪੈਰਾ 16

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6696

ਮਿਤੀ 04.05.2017 ਦੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜੋਧਪੁਰ ਵਿਖੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ 2017 ਦੀ ਡੀ.ਬੀ. ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 692 ਵਿੱਚ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਅਰੋੜਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਮੁਕੁਲ ਕੁਮਾਰ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਪਲਵ ਸ਼ਿਸ਼ੋਦੀਆ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਐਚ.ਡੀ. ਥਾਨਵੀ, ਭੀਮ ਕਾਂਤ ਵਿਆਸ, ਰਿਮਝਿਮ ਮਾਥੁਰ, ਵੀ. ਕੇ. ਹਰਸ਼, ਰਿਸ਼ੀ ਮਟੋਲੀਆ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।
ਏ.ਐਸ. ਬੋਪੰਨਾ, ਜੇ.

1. ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 2017 ਦੇ ਡੀ.ਬੀ.ਸੀ.ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 692 ਵਾਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਸਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਜੋਧਪੁਰ ਵਿਖੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮਿਤੀ 04.05.2017 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ, 2016 ਵਿੱਚ ਅਪਾਹਜ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਦੋ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਵਲ ਜੱਜ ਕਾਡਰ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਜੱਜ-ਕਮ-ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਕਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਮੈਰਿਟ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ। ਜੇ ਉਹ ਹੋਰ ਯੋਗ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਬਲਕਿ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਹੁਨਰਮੰਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

3. ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਿਵਲ ਜੱਜ ਕਾਡਰ ਵਿੱਚ 72 ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਸਿਵਲ ਜੱਜ-ਕਮ-ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਅਸਾਮੀਆਂ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਉਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ "ਜਨਰਲ" ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ "ਨਹੀਂ" ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਰੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਥੇ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਫਲ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਹ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਪੰਗਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਸੀ। ਨਤੀਜਾ ਮਿਤੀ 15.11.2016 ਨੂੰ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ 136 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 137 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਿਵਿਆਂਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਦੋ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 138 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 57 'ਤੇ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਮਿਤੀ 28.11.2016 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨੇਤਰਹੀਣ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਧੀਨ ਉਸਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਕਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਉਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਦੁਖੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਉਸਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਅਪਾਹਜ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਦਾਅਵਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ 80% ਅਪੰਗਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਡਾਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਮਿਤੀ 05.07.2010 ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

4. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਮੁੱਖ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋ ਅਸਾਮੀਆਂ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 57 ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੇਣੂ ਮੋਟਵਾਨੀ ਨਾਮ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀ ਭਰੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2013 ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਹੋਈ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ 80% ਅਪੰਗਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ "ਜਨਰਲ" ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ

ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ 'ਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ (ਬਰਾਬਰ ਮੌਕੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਭਾਗੀਦਾਰੀ) ਐਕਟ, 1995 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.ਡੀ. ਐਕਟ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੁਆਰਾ ਨਾ ਭਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿਵਿਆਂਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਜਦੋਂ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

5. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਅਰੋੜਾ, ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਪਲਵ ਸ਼ਿਸ਼ੋਦੀਆ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

6. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਤੀ 12.03.2016 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਜੱਜ ਕਾਡਰ, 2016 ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਆਨਲਾਈਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ

ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਅਤੇ ਦਿਵਿਆਂਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ:

ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ	ਸਾਲ	ਰਾਖਵਾਂ			ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀ (ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀ)	
70	ਵਰਤਮਾਨ ਅਸਾਮੀਆਂ	37 ਵਿੱਚੋਂ 11 ਅਸਾਮੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹਨ	ਇਨ੍ਹਾਂ 11 ਵਿੱਚੋਂ 3 ਅਸਾਮੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹਨ।	8 ਵਿੱਚੋਂ 2 ਅਸਾਮੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹਨ	14 ਵਿੱਚੋਂ 4 ਅਸਾਮੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹਨ	70 ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 2 ਅਸਾਮੀਆਂ ਦਿਵਿਆਂਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹਨ
2	ਬੈਕਲਾਗ	-	-	2 (ਬੈਕਲਾਗ)	-	-

"3. ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਬਾਰੇ:

A. ਰਾਜਸਥਾਨ ਦਿਵਿਆਂਗ ਵਿਅਕਤੀ (ਬਰਾਬਰ ਮੌਕੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਭਾਗੀਦਾਰੀ) ਨਿਯਮ, 2011 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪਰੋਕਤ ਅਸਾਮੀਆਂ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਲੋਕੋਮੋਟਰ ਅਪੰਗਤਾ ਅਤੇ ਸੈਰੇਬ੍ਰਲ ਪਾਲਸੀ (ਐਲ.ਡੀ ਅਤੇ ਸੀ.ਪੀ.) ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਹੀਣ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ

ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਲੋਕੋਮੋਟਰ ਅਪੰਗਤਾ ਅਤੇ ਸੈਰੀਬ੍ਰਲ ਪਾਲਸੀ (ਐਲ.ਡੀ. ਅਤੇ ਸੀ.ਪੀ.)

O.L. - ਇੱਕ ਲੱਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ (R ਜਾਂ L)

ਬੀ.ਐਲ. - ਦੋਵੇਂ ਲੱਤਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈਆਂ (ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ)

O.A. - ਇੱਕ ਬਾਂਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ (R ਜਾਂ L)

ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਮਜ਼ੋਰ (ਅੰਨ੍ਹੇ ਅਤੇ ਘੱਟ ਨਜ਼ਰ)

ਬੀ - ਅੰਨ੍ਹਾ (ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ)

LV- ਘੱਟ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ (ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ)"

“5. ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਯੋਗ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਸਾਮੀਆਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ, 2010 (ਸੋਧੇ ਅਨੁਸਾਰ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਢੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

6. ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਹੁਤਾ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਮ, ਰਿਹਾਇਸ਼ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਜਾਤੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ (ਐਸ.ਸੀ./ ਐਸ.ਟੀ./ਓ.ਬੀ.ਸੀ.) ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

"5. ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਫੀਸ:

ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

A. ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ, ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ/ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ/ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਫੀਸ 250/- ਰੁਪਏ ਹੋਵੇਗੀ।

B. ਹੋਰ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ/ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਫੀਸ 150/- ਰੁਪਏ ਹੋਵੇਗੀ।

C.ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਯੋਗ ਅਪਾਹਜ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਫੀਸ 50/- ਰੁਪਏ ਹੋਵੇਗੀ।

7. ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਾਲਮ 2.4 - 'ਸ਼੍ਰੇਣੀ' ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ "ਆਮ" ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਾਲਮ 3.1 - 'ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ' ਵਿੱਚ - ਇਸ ਨੂੰ "ਨਹੀਂ" ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਘੋਸ਼ਣਾ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਆਨਲਾਈਨ ਅਰਜ਼ੀ ਫਾਰਮ ਭਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੱਚੀ, ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸਹੀ ਹੈ। ਅਰਜ਼ੀ ਫੀਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ ਫੀਸ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ 250/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ 10/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਚਾਰਜ 260/- ਰੁਪਏ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਖਲਾ ਕਾਰਡ ਰੋਲ ਨੰਬਰ 5046 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ "ਜਨਰਲ"

ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਕਤ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ, ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਮਿਤੀ 15.11.2016 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਮਿਤੀ 28.11.2016 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ 80% ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੇਤਰਹੀਣ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਨੇ ਮਿਤੀ 05.07.2010 ਨੂੰ ਅਪੰਗਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤਹਿਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

8. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਕੋਟੇ ਤਹਿਤ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਾਅਵਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਹੁਦਾ ਚੱਲਣ-ਫਿਰਨ ਦੀ ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਅਹੁਦਾ ਜੇ ਦਾਅਵਾ ਨੇਤਰਹੀਣਾਂ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ, 2010 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਲੀ ਹੋਈ ਸੀਟ ਨੂੰ ਆਮ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਖਾਲੀ ਸੀਟ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਤੱਕ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੂਜੀ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀ ਜੋ ਕਿ ਨੇਤਰਹੀਣ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨੇਤਰਹੀਣ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਹੁਨਰਮੰਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਭਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਆਮ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ।

9. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ, 1995 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਧਾਰਾ 2(b) to (e), (o), (p), (t)) ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਧਾਰਾ 18 ਤੋਂ 32, 33 ਅਤੇ 36 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

10. ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਭਰਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਰਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ **ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਣੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗੁਪਤਾ** (2010), 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 626 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ; **ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਦਿ ਬਲਾਇੰਡ** (2013), 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 772 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ; ਅਤੇ **ਰਾਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ** (2016) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 153 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਬੈਕਲਾਗ, ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਡਰ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਡਿਊਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਲ 2016 ਵਿੱਚ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਮਿਤੀ 12.03.2016 ਦੇ ਉਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀ।

11. ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰਮਿਟ ਟਿਕਾਊ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਭਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.ਡੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ, 2010 ਦੇ ਨਿਯਮ 10(4) ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 2016 ਲਈ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਦਿਵਿਆਂਗ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਇੱਕ ਅਸਾਮੀ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਅਗਲੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਖਾਲੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਗਲੀ ਭਰਤੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਉਪਲਬਧ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ।

12. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ, 1995 ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਭਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ - ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਰਤੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 33 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲੇ ਢੁਕਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੁਕਵੇਂ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੀ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਭਰਤੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਅਗਲੇ ਭਰਤੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲਾ ਢੁਕਵਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਦੁਆਰਾ ਭਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਸਾਲ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀ ਨੂੰ ਭਰੇਗਾ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਤਾਂ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

13. ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 18.01.2010 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤਹਿਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ, 2010 ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹਨ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਛੇਦ 233 ਅਤੇ 234 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ;

" ਪਰਸੋਨਲ ਵਿਭਾਗ

(A-Gr.2)

ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ

ਜੈਪੁਰ, ਜਨਵਰੀ 18, 2010

G.S.R. 81- ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਛੇਦ 233 ਅਤੇ 234 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਰਾਜਸਥਾਨ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਅਰਥਾਤ:-

ਉਪਰੋਕਤ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 10(4) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"(1) x x x x x x

(2) x x x x x x

(3) x x x x x x

(4) ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਿਯਮ, 2000 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ 3% ਸ਼੍ਰੇਣੀ-ਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਅਸਥਾਈ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਭਰਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਅਪਾਹਜ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਆਮ

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਤੱਕ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਕੁੱਲ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

14. ਇਸ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਨਿਯਮ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜੋ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ **ਵੀ. ਸੁਰੇਂਦਰ ਮੋਹਨ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ (** 2019) ਅਤੇ ਹੋਰ (2019) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 237 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਜੂਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ) ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਲਈ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਅਤੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ 40 ਤੋਂ 50% ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਕੋਲ ਅਪੰਗਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 70% ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ ਐਕਟ, 1995 ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੰਗਤਾ 'ਤੇ 40 ਤੋਂ 50% ਤੱਕ ਦੀ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਇਸ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੰਗਤਾ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲਿਆ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਅਪੰਗਤਾ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਐਕਟ, 1995 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਐਕਟ, 1995

ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾ (ਕਾਡਰ ਅਤੇ ਭਰਤੀ) ਨਿਯਮ, 2007 ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਿਯਮ 2007 (ਜੋ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨਿਯਮ, 2010 ਦੇ ਸਮਾਨ ਹਨ) ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਐਕਟ, 1995 ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 10 (4) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਛੇਦ 233 ਅਤੇ 234 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ, 2010 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਤਾਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਨਿਯਮ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਨਾ ਤਾਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਿਯਮ ਚੁਣੌਤੀ ਅਧੀਨ ਸਨ. ਇਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕਿ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤਹਿਤ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ/ਬਿਨੈਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਅਗਲੇ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਕੇ ਭਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ।

15. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲਮ 3.1 - 'ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ' ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ "ਨਹੀਂ" ਦਰਸਾਉਣ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗਲਤੀ ਸੀ ਪਰ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲਮ 2.4 - 'ਸ਼੍ਰੇਣੀ' ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਨੂੰ "ਆਮ" ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਨਰਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਫੀਸ 250/- ਰੁਪਏ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦਕਿ ਯੋਗ ਅਪਾਹਜ ਬਿਨੈਕਾਰ ਲਈ ਇਹ 50/- ਰੁਪਏ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ 'ਜਨਰਲ' ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਅਨੁਸਾਰ 250/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਿਤੀ 05.07.2010 ਦੇ ਅਪੰਗਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ

ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਉਲਟ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ **ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਇਸਰਾਰ ਅਹਿਮਦ** (2005) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 498 ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੈਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

5. ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੁੱਢਲੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਹੀ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਜੋ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਆਮ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਮੁੱਢਲੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਚੋਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਉਸ ਕੋਲ ਯੋਗਤਾ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਹ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਕੋਈ ਖ਼ਰਚਾ ਨਹੀਂ।

16. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ **ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ, ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ** (2013) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 364 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਮ ਉਮੀਦਵਾਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

17. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤੀ 05.07.2010 ਦੇ ਅਪੰਗਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੈਮੀਪਲੇਜੀਆ - ਗੈਰ-ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੱਥ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਇਹ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਚੱਲਣ-ਫਿਰਨ ਦੀ ਅਪੰਗਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਮਿਤੀ 28.11.2016 ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਵਿੱਚ ਜੋ ਦੇਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨੇਤਰਹੀਣ ਹੈ, 80% ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾ ਉਸੇ ਅਪੰਗਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਮਿਤੀ 05.07.2010 ਦਾ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਹੇਮੀਪਲੇਜੀਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਲੇਖ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦੇਵੇਗੀ ਕਿ ਤੁਰੰਤ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੰਗਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਭਰਤੀ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜੇ ਲੋੜ ਪਵੇ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਓ। ਜੇ ਹੇਮੀਪਲੇਜੀਆ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ

ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਵੀ ਢੁਕਵੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ।

18. ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੰਗਤਾ ਚੱਲਣ-ਫਿਰਨ ਦੀ ਅਪੰਗਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨਾ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕੇਸ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਤੁਰੰਤ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਯੋਗ ਮੁੱਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਯਮ, 2010 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 04.05.2017 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

19. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਸਾਰੀਆਂ ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi